పోతనభాగవతంలో రసగుళికలు

- ఆర్.శర్మ దంతుర్తి

35 వ భాగం

వామనుడికి బలి ఆహ్వానం- వామనావతారం – 9

మూడు అడుగుల భూమి దానం అడిగాడు కదా వామనుడు? ఇదేం చిన్న కోరిక, నీకు అడగడం తెలియదు అనేసరికి చుట్టు ఉన్న వాళ్లంతా నవ్వుతున్నారు. అప్పుడు బలితో వామనుడిలా అన్నాడు.

క. వ్యాప్తిం బొందక వగవక
ప్రాప్తంబగు లేశమైనఁ బదివే లనుచుం
దృప్తిం జెందని మనుజుఁడు
సప్తద్వీపముల నయినఁ జక్కంబడునే? [8-574]

దొరికినదానితో ఇదే పదివేలు అనుకోని మనిషికి సప్తద్వీపాలు దొరికినా సంతోషంగా ఉండగలడా? ఈ ఆశకి అంతులేదు కదా? ఏమీ లేనివాళ్ళు కొంచెం కోసం, కొంచెం ఉన్నవాళ్ళు లక్షలకోసం, లక్షలు ఉన్నవాళ్ళు కోట్ల కోసం ఉవ్విళ్ళూరడం మనకి తెలిసినదే కదా?

శా. ఆశాపాశము దాఁ గడున్ నిడుపు; లే దంతంబు రాజేంద్ర! వా
రాశిప్రావృత మేదినీవలయ సామ్రాజ్యంబు చేకూడియుం
గాశిం బొందిరిఁ గాక వైన్య గయ భూకాంతాదులున్నర్థకా
మాశం బాయఁగ నేర్చిరే మును నిజాశాంతంబులం జూచిరే. [8-575]

ఆశ అనే పాశానికి పొడవు ఇంత, అంతము ఇంతా అనే కొలత లేదు కదా? సముద్రాలతో చుట్టబడిని ఈ భూమి (వారాశిప్రావృత మేదిని) దొరికినా ఇంకా పృథుడు (వైన్యుడు), గయుడు అనే చక్రవర్తులు సంతోషంగా ఉండగలిగారా? ఉన్నవాటిమీద కోరిక వదులుకున్నారా? పోనీ వాళ్ల ఆశకి అంతు చూసారా, లేదే? ఇక్కడ బలిని పరోక్షంగా నువ్వుకూడా భూమండలం అంతా దొరికినా ఇంద్రుణ్ణి జయించి ఆ ఆశ వల్లే ఇంద్రుడైపోయేవు సుమా అనే హెచ్చరిక కనిపొస్తోంది కదా?

సీ. సంతుష్టుఁడీ మూఁడు జగములఁ బూజ్యుండు;
సంతోషి కెప్పుడుఁ జరఁగు సుఖము

సంతోషిఁ గాకుంట సంసార హేతువు;
సంతసంబున ముక్తిసతియు దొరకుఁ
బూఁటపూఁటకు జగంబుల యదృచ్ఛాలాభ;
తుష్టిని దేజంబు తోన పెరుఁగుఁ
బరితోష హీనతఁ బ్రభ చెడిపోవును;
జలధార ననలంబు సమయునట్లు [8-576]

ఆ. నీవు రాజ వనుచు నిఖిలంబు నడుగుట
దగవు గాదు నాకుఁ; దగిన కొలఁది
యేను వేఁడికొనిన యీ పదత్రయమునుఁ
జాల దనక యిమ్ము; చాలుఁజాలు. [8-576.1]

సంతుష్టుడికి ప్రపంచం అంతా సుఖమయం.ఆ సంతోషం లేకపోతే సంసారం, దానిలో రోగాలూ రొచ్చులూ అన్నీ తగులుకుంటాయి. సంతోషం వల్ల తేజస్సు పెరుగుతుంది. దొరికినదానితో సంతృప్తి పడకపోతే నీళ్ళుపోసినప్పుడు ఆరిపోయే అగ్నిలా చెడిపోతారు. అవన్నీ అటుంచితే నువ్వు రాజువీ, చక్రవర్తివీ కదా ఏదో కోరుకోమన్నావనీ ఎంతేసి కోరికలూ కోరుకోవడం ఏం బాగు? నేను అడిగిన మూడు అడుగులే చాలు.

నారాయణీయం రచించిన భట్టాథ్రిరి గారు వామనావతారంలో ఏమన్నారో, బలిని మూడడుగులు మాత్రమే ఎందుకడిగాడో ఒకసారి చూస్తే నవ్వు వస్తుంది.

తా మక్షీణాం బలిగర ముపా కర్ణ్య కారుణ్య పూర్ణో
ప్యస్యోత్సేకం శమయితుమనా దైత్యవంశం ప్రశంసన్
భూమిం పాదత్రయ పరిమితాం ప్రార్ధయామాసిథ త్వం
సర్వం దేహీతి తు నిగదితే కస్య హాస్యం న వాస్యాత్ [31-2]

(బలి ఏమి కావాలో కోరుకో అని ఉదారంగా అడుగుతూంటే అతని వంశాన్ని కొనియాడుతూ, గర్వం నశింపచేయడానికి మూడడుగుల నేల మాత్రం ఇమ్మన్నావు. అలా కాకుండా నీకున్నదంతా ఇచ్చేయి అని అడిగితే అందరూ నవ్వేపోరూ?)

వ. అని యిట్లు పలుకుచున్న **ఖర్వునకు** నుర్వీదానంబు చేయం దలంచి కరకలిత సలిల కలశుండైన **య వ్వితరణగుణముఖరునిం** గని, నిజ విచారయుక్త దనుజ రాజ్య చక్రుండగు శుక్రుం డిట్లనియె. [8-577]

ఇలా అనేసరికి, వామనుడుకి దానం ఇవ్వడానికి నిశ్చయం చేసుకుని చేతిలో నీళ్ళు తీసుకోవడానికి సిద్ధమౌతూంటే ఇప్పటిదాకా అక్కడే ఉండి అన్నీ వింటున్న శుక్రాచార్యులు ఇవన్నీ చూసారు. కాస్త ఆలోచించేసరికి అన్నీ అర్ధమయ్యాయి. ఇవన్నీ బలికి తెలియవేమో, చక్రవర్తి ఊహకి అందలేదేమో అనుకుని ఇప్పుడు ఆఖరి అడ్డంకి రూపంలో హెచ్చరిస్తూ చెప్తున్నారు. ఇక్కడ వామనుడు ఖర్వుడు (పొట్టివాడు), బలి, వితరణగుణముఖరుడు (దానము చేసే లక్షణములతో ఉన్న ముఖ్యమైనవాడు).

ఆత్మ సాక్షాత్కారం కావాలంటే అనేక అడ్డంకులు అధిగమించాల్సి ఉంటుంది. అన్నీ అధిగమించినా చివర్లో మరో తిరకాసు రావొచ్చు. అంటే ప్రాణం పోయినా అన్నింటినీ ఏమరుపాటుతో అధిగమించిననాడు – బ్రహ్మ జ్ఞానానికి అర్హులం. ఇప్పుడదే జరగబోతోంది బలికి. ఈ అడ్డంకి రావడానిక్కూడా మరో కారణం భగవంతుడు సృష్టించినదే. అది ముందు మనకి తెలుస్తుంది.

సీ. దనుజేంద్ర! యీతఁడు ధరణీసురుఁడుఁ గాడు;
దేవకార్యంబు సాధించుకొఱకు
హరి విష్ణుఁ డవ్యయుం డదితి గర్భంబునఁ;
గశ్యపసూనుఁడై కలిఁగె; నకట;
యెఱుగ కీతని కోర్కి నిచ్చెద నంటివి;
దైత్య సంతతి కుపద్రవము వచ్చు
నీ లక్ష్మిఁ దేజంబు నెలవు నైశ్వర్యంబు;
వంచించి యిచ్చుఁ దా వాసవునకు; [8-578]

ఆ. మొనసి జగము లెల్ల మూఁడు పాదంబుల
నఖిలకాయుఁ డగుచు నాక్రమించు
సర్వ ధనము విష్ణు సంసర్జనము చేసి
బడుగు పగిది నెట్లు బ్రతికె దీవు? [8-578.1]

ఈ వామనుడు దేవతలకి సహాయం చేయడానికి అదితి కశ్యపులకి పుట్టిన మహావిష్ణువు. కంగారుపడి దానం ఇచ్చేయకు. ఇచ్చావా, నీకున్నదంతా మూడు పాదాలతో ఆక్రమించేసి దేవతలకి ఇచ్చేస్తాడు. అప్పుడు నీకూ రాక్షస జాతికీ నిలువ నీడలేకుండా పోతుంది. నీ ఒక్కడి సంగతి అటుంచితే ఈ దానం రాక్షస వంశానికంతటికీ ఉపద్రవం తీసుకొస్తుంది. ఎలా బతుకుతావు ఆ తర్వాత?

క. ఒక్కపదంబున భూమియు
నొక్కటఁ ద్రిదివంబు దొక్కి యున్నతమూర్తిన్
దిక్కులు గగనముఁ దానై
వెక్కసమై యున్న నెందు వెడలెదు? చెపుమా. [8-579]

ఒక పాదంతో భూమీ, రెండోదానితో స్వర్గాన్నీ ఆక్రమించబోయే ఉన్నతమూర్తి అవుతాడీ వామనుడు. అప్పుడు అసలు మనకి ఎక్కడకి వెళ్ళడానికీ లేదు కదా?

సీ. ఇచ్చెద నని పల్కి యీకున్న నరకంబు;
ద్రోవ నీవును సమర్థుఁడవుఁ గావ;
యే దానమున నాశ మేతెంచు నదియును;

దానంబుఁ గా దంద్రు తత్త్వవిదులు;
దానంబు యజ్ఞంబుఁ దపముఁ గర్మంబును;
దా విత్తవంతుఁడై తలఁపవలయుఁ;
దన యింటఁ గల సర్వధనమును నైదు భా;
గములుగా విభజించి కామమునకు [8-580]

ఆ. నర్థమునకు ధర్మయశముల కాశ్రిత
బృందములకు సమతఁ బెట్టునట్టి
పురుషుఁ డిందు నందు బూర్ణుఁడై మోదించుఁ
దన్ను మాని చేఁత దగవుఁ గాదు. [8-580.1]

ఇస్తానని మాట ఇచ్చి ఇవ్వలేకపోతే నరకానికి పోవాలంటావేమో. దానికి చక్రవర్తివైన నువ్వు సమర్థుడివే. ఏ దానం వల్ల సర్వనాశనం అవుతుందో అది దానం కాదని పెద్దలు చెప్తున్నారు. అదలా ఉంచితే మనకున్న సంపాదనని అయిదు భాగాలు చేసి దాన్ని కామార్థధర్మాలనే వాటికి ఉపయోగించాలి. అంతేకానీ చేతికి ఎముకలేకుండా ఎవరేది అడిగితే అది ఇదిగో తీసుకో అని ఇచ్చేయకూడదు యజమాని అనేవాడు.

వ. అదియునుం గాక యీ యర్థంబునందు బహుభంగి బహ్వృచ గీతార్థంబుఁ గల దొక్కటి; సావధానుండవై యాకర్ణింపుము.
[8-581]

అదీగాక నేను చెప్పినదానికో ఋగ్వేద ప్రమాణం (బహ్వృచ గీతార్థంబు) ఉంది. సావధానంగా విను.

సీ. అంగీకరించిన నఖిలంబుఁ బోవుచో;
ననృతంబుఁగాదు లే దనిన నధిప!
యాత్మ వృక్షము మూల మనృతంబు నిశ్చయ;
మనృత మూలముఁ గల్గ నాత్మ చెడదు;
పుష్పఫలము లాత్మ భూజంబునకు సత్య;
మాప్రాను బ్రతుకమి నదియుఁ జెడును;
ఫలపుష్పములు లేక పస చెడి వృక్షంబు;
మూలంబుతో వృద్ధిఁ బొందుఁ గాదె? [8-582]

తే. చేటుఁ గొఱతయు లఘిమయుఁ జెందకుండ
నిచ్చు పురుషుండు చెడకుండు నిద్ధచరిత!
కాక యంచిత సత్య సంగతి నటంచు
నిజధనం బర్థి కిచ్చిన నీకు లేదు. [8-582.1]

ఏదైనా ఒప్పుకుని ఇస్తానన్నప్పుడు మొత్తం పోతూంటే అటువంటప్పుడు అబద్ధం ఆడడం తప్పుకాదు. అదీగాక ఈ దేహమనే దానికి అబద్ధమే మూలం. ఆ వేళ్ళు నరికేస్తే దేహం నిలిచేదెలా? ఈ సత్యాసత్యాలు అటుంచితే అన్నీ ఇతనికిచ్చేస్తే నీకేం మిగులుతుంది?

ఈ అనృతం దేహానికి మూలమనే మాట చూద్దాం. స్వామి వివేకానంద చెప్పినదే. ఒక జన్మలో చేసిన పనులవల్ల ఈ కర్మ అనే చక్రాన్ని తోస్తున్నాం. అది తిరగడం మొదలవ్వగానే మరో పనీ, ఇంకో పనీ చేసి దాన్ని మరింతగా తోయడం జరుగుతోంది. అంటే ఈ జన్మలో చేసిన పనుల వల్ల మనకి పై జన్మా, ఆ పై జన్మలో చేసిన పనుల వల్ల మరో జన్మా ఇలా ఒకదాని తర్వాతొకటి జరుగుతున్నాయి. ఎన్నాళ్ళిలా? చక్రం ఆగే వరకూ? అది ఆగాలంటే కర్మ చేయకపోవడమేనా దారి? వివేకానందులు చెప్పడం ప్రకారం అది కాదు దారి. నిష్కామ కర్మ అసలైన దారి. అంటే మనం చేసే కర్మ ఏ కోరికతోనూ చేయకూడదు. చేయాలి కనక చేయడమే. దీన్నే రామకృష్ణులు అనడం ప్రకారం, ఒకచేత్తో భగవంతుణ్ణి ఆశ్రయించి రెండో చేత్తో పనులు చేస్తూ ఉండాలి. పని అయిపోయి ఆ రెండో చేయి ఖాళీ అవగానే ఆ రెండు చేతులూ భగవంతుడికి ఆనించడమే. ఇదే అత్యంత సులభమైన నిష్కామ కర్మ యోగం. అంటే సంసారంలో ఉంటూ దానికి అంటకుండా ఉండడమే. అదే రామకృష్ణులనేది – నీళ్ళలో పడవ ఉండొచ్చు కానీ పడవలో నీళ్ళు ఉండకూడదు.

మరి ఈ కర్మ చేయడం వల్ల జన్మ కలిగితే దేహం కలుగుతోంది కదా? అంటే శుక్రాచార్యులు చెప్పినదానికి సరిగ్గా సరిపోతోంది. అనృతాలతో, కర్మలతో అనేకానేక లాభాపేక్షలతో పనులు చేయడం, అధర్మం లాంటి ఋణావేశ శక్తులవల్లే మనం కర్మ చేయడానికీ, దానివల్ల చక్రం తిరుగుతూ మరో దేహం లభించడానికీ కారణమౌతోందనేది సుస్పష్టం. ఈ కామ్య కర్మల వల్ల చక్రం వేగంగా తిరగడం, నిష్కామ కర్మల వల్ల నిదానించడం జరుగుతోంది. ఎప్పుడైతే ఈ చక్రాన్ని ఆపగలిగామో అప్పుడే ఈ దేహం అనేది నశించి ఆత్మ జ్ఞానం కలుగుతోంది. అంటే జనన మరణాల చట్రంలోంచి తప్పించుకోగలుగుతున్నాం. అదే జన్మ రాహిత్యం. ఇక్కడ బలి ఇవ్వబోయే దానం జన్మ రాహిత్యానికి దారితీయబోతూంటే శుక్రాచార్యులు అడ్డుకుంటున్నారు. ఇది చివరి అడ్డంకి అని తెలుసుకుని, దీన్ని బలి ఎలా అధిగమిస్తాడనేదే ఇప్పుడు ఉత్కంఠ.

ఆ. సర్వమయినచోట సర్వధనంబులు
నడుగ లే దటంచు నన్నృతమాడు
చెనటి పందనేమి చెప్పఁ బ్రాణము తోడి
శవము వాఁడు; వాని జన్మ మేల? [8-583]

అటువైపు నుంచి చేస్తే మూడడుగులూ సర్వమయం అని తెలిసీ అదంతా అడగట్లేదు సుమా, మూడడుగులే అడుగుతున్నానని అబద్ధం ఆడేవాడిని మోసగాడు అనడంలో తప్పేం ఉంది? వాడి జన్మ ఎందుకు? వాడు శవం కిందే లెక్క. అంటే మోసగాడైన వాణ్ణి మోసంతో జయించడంలో తప్పులేదు.

వ. మఱియు నిందొక్క విశేషంబు గలదు; వివరించెద. [8-584]

పోనీ ఇవన్నీ కుదరదంటావేమో, వీటన్నింటినీ పక్కన పెడితే మరో విశేషం ఉంది.

ఆ. వారిజాక్షులందు వైవాహికము లందుఁ
బ్రాణవిత్తమానభంగమందుఁ
జకిత గోకులాగ్ర జన్మరక్షణ మందు
బొంకవచ్చు నఘము పొందఁ దధిప! [8-585]

ఆడవారి విషయం లోనూ, వివాహ సమయం లోనూ ప్రాణ, ధన మానాలు పోయే సందర్భాలలోనూ, భీతిల్లిన గోవుల సమూహాలని, బ్రాహ్మణులను కాపాడటంలోనూ; అబద్ధమాడవచ్చు, అటువంటప్పుడు పాపం అంటుకోదు.

మ. కులమున్ రాజ్యముఁ దేజమున్ నిలుపు మీ కుబ్జుండు విశ్వంభరుం
దలతిం బోఁడు; త్రివిక్రమస్ఫురణ వాఁడై నిండు బ్రహ్మాండముం;
గలఁడే మాన్ప నొకండు? నా పలుకు లాకర్ణింపు కర్ణంబులన్;
వలదీ దానము గీనముం బనుపుమా వర్ణిన్ వదాన్యోత్తమా! [8-586]

ఇవన్నీ మనకి వద్దు. కులం, రాజ్యం, మనకున్న తేజస్సు అవన్నీ నించోపెట్టు. దానం ఇచ్చావా, ఇప్పుడొచ్చిన విశ్వంభరుడు అంత తేలిగ్గా వదిలేయడు నిన్ను. ఒక్కసారి ఎదిగిపోయి బ్రహ్మాండం అంతా ఆక్రమించే ఇటువంటివాడు మరొకడు ఎవడున్నాడు? నా మాట విని ఈ దానం, గీనం అక్కడే ఆపి ఈ బ్రహ్మచారిని బయటకి పంపించు.

బలి చక్రవర్తి సంగతి చూద్దాం. వామనావతారం మొదలు పెడుతూ ఏం చెప్పుకున్నాం? దానాలు ఇస్తూ అదో వ్యాపకంగా మొదలైన బలి మార్పుతో ఆత్మ జ్ఞానానికి దగ్గిరౌతున్నాడు. మొదట్లోనే వచ్చినవాడు మహావిష్ణువు అని వచ్చిన వామనుడు తెలిసీ తెలియకుండానూ, ఇప్పుడు తనకన్నీ చేసిపెట్టిన గురువు శుక్రాచార్యులు విశదీకరించి మరీ స్పష్టంగానూ చెప్తున్నారు. దానం ఇస్తే ఏమౌతుందో తెలియదు. ఇవ్వకపోతే పోయేది తెలుస్తూనే ఉంది – తను దేనికోసం ఇంతకాలం పాటుపడ్డాడో అవన్నీ పోతాయి. ఇటువేపు శుక్రాచార్యుల మాట వినడమా, అటువేపు దానం ఇవ్వడమా? ఆత్మ సాక్షాత్కారమా? కులమూ, రాజ్యమూనా? ఇంతా చేసి దానం ఇస్తే ఆ వచ్చినవాడు విష్ణువు కాక మామూలు కుర్రాడు అయితే?

ఇదంతా చూస్తున్న వామనుడు ఎలా ఉన్నాడో ఊహించుకోవడం అంత కష్టం కాదు కదా? ఆత్మ జ్ఞానానికి ఒక్క అడుగు దూరంలో ఉన్నవాడు వెనక్కి వెళ్తే భగవంతుడి కన్నా ఎక్కువ బాధపడేది మరొకరు ఉండబోరు. అంటే ఇప్పుడు బలి శుక్రాచార్యుల మాటలు వినకుండా ఈ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడౌతాడా? అలా అయితే జ్ఞానానికి బలి కంటే అర్హుడైన మరొకడు ఉండబోడు.

వామనుడు యాగశాలలోకి రాగానే ఒళ్ళంతా కళ్ళూ చెవులూ చేసుకుని "సుహుతంబులయ్యె శిఖులుం..." అన్న బలి తన గురువైన శుక్రాచార్యులు చెప్పినదంతా విని ఇవ్వనంటాడా? లేకపోతే ఏమంటాడో వచ్చే వ్యాసంలో.

పోతన భాగవతం ఇంటర్నెట్లో ఇక్కడ చూడవచ్చు: http://telugubhagavatam.org/

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS